

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Кафедра струнно-смичкових інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми, проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку, професор

Юрій СОКОЛОВСЬКИЙ
27 серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи, доцент

Богдан ДАШАК
28 серпня 2024 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів, доцент

Тарас ЛАЗУРКЕВИЧ
27 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Арфа
Статус	Обов'язкова компонента освітньої програми (ОК1.3)
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (3), Атестаційний екзамен (3)
Термін викладання	1 семестр
Факультет	Факультет оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна, заочна

Львів – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін» (профілізація «арфа») з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 серпня 2024 року (Протокол № 1).

Розробник:

ОЛІЙНИК Ольга Григорівна кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри струнно-смічкових інструментів ЛНМА ім.М.В.Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри струнно-смічкових інструментів

від ”_27_”_серпня___ 2024 р., протокол № _1_.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є сприяння всебічній підготовці висококваліфікованих музикантів-виконавців, що професійно володіють методикою гри на арфі, на ґрунті опанування інноваційними системами навчання, моделювання, проектування майбутнього виконавця фахівця у вищих мистецьких навчальних закладах.

Курс методики викладання гри на арфі є частиною курсу методики гри на інструменті. Однак, за тематикою він найтісніше співвідноситься з профільюючими дисциплінами факультету оркестрових інструментів (спеціальність, камерний ансамбль, історія виконавського мистецтва, тощо) і має безпосереднє практичне значення для навчальної роботи та майбутньої професійної діяльності студентів.

Завданням навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з:

1. історією виникнення арфових шкіл та їх основними характеристиками ;
2. творчими принципами видатних виконавців та педагогів;
3. основними творами для арфи (різних стилів та епох);
4. методичними принципами найважливіших навчальних посібників;
5. закономірностями розвитку та доббором виразових і технічних можливостей інструмента в процесі інтерпретації музичного твору.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН

ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність спілкування іноземною мовою.

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати автономно.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській/диригентській/композиторській/педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1.Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН3.Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4.Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5.Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6.Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН8.Здійснювати викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/музикознавчих дисциплін/композиції з урахуванням потреб

здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами			
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота (денна/заочна)	С е м е с т р и		
						Всього (денна/заочна)	у тому числі:				1	2	3
							Лекційні (денна/заочна)	Індивідуальні	практичні		Кількість тижнів в семестрі		
											15	15	15
Методика викладання спец.дисциплін		3	4	3	90	30/6	30/6			60/84	-	-	2/6

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота (денна/заочна)
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					Лекційні (денна/ заочна)	Індивідуальні	практичні	
I								
	1							
	2							
II		3	90	30/6	30/6			60/84
	3	3	90	30/6	30/6			60/84

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обсяг – 30 годин лекційних (групових) занять і 60 годин самостійної роботи – денна форма і 6 годин лекційних (групових) занять і 84 годин самостійної роботи – заочна форма)

Принцип побудови курсу навчальної дисципліни відповідає основним етапам формування виконавського апарату арфіста і базується на психофізіологічному, індивідуально-особистісному, культурно-естетичному та регулятивно-оптимальному підходах до формування виконавської майстерності виконавця.

Планування матеріалу курсу і його зміст піддаються певним змінам, проводяться у відповідність до сучасних вимог і критеріїв.

У зв'язку з цим, у програмі курсу вивчаються, аналізуються, застосовуються інноваційні здобутки у галузі психології, педагогіки, мистецтвознавства, культурології, спрямовані на формування системності у досягненні фахового професіоналізму.

У курсі вивчаються основні етапи розвитку фахової літератури, вивчається виконавська спадщина еталонних музикантів-виконавців сучасності, аналізується діяльність видатних виконавців та педагогів. Велике місце на лекціях відведене опанування студентами педагогічно-рефлексивними вміннями навчання гри на інструменті. У зв'язку з цим, студентами представляються тематичні презентації, здійснюються написання різноманітних тестів, що спонукає до опанування методикою навчання гри на арфі на усвідомленому, регулятивно-індивідуальному рівні фахової спеціалізації.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та джерельна база курсу.

Тема 1. Історико-теоретичні аспекти курсу.

Тема 2. Розвиток методики гри на арфі.

Самостійна робота:

1. Вивчення сучасних джерел з педагогіки та методики викладання гри на арфі.

Змістовий модуль 2. Музичні здібності учня та засоби їх розвитку

Тема 1. Музичний слух

Тема 2. Музичний ритм.

Тема 3. Музично-виконавська пам'ять.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. виконавська воля;
2. виконавська уява;
3. музикальність та темперамент.

Змістовий модуль 3. Методика формування виконавського артистизму.

Тема 1. Артистизм як виконавський феномен.

Тема 2. Психолого-педагогічні аспекти виконавського артистизму.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. виконавська воля;
2. виконавська уява;
3. музикальність та темперамент.

Змістовий модуль 4. Методика формування художньої техніки арфіста.

Тема 1. Раціональна та художня техніка арфіста.

Тема 2. Техніка арфіста в контексті інтерпретації музичного твору.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:
аналіз музичних творів еталонними виконавцями;
визначення індивідуального виконавського стилю.

Змістовий модуль 5. Методика роботи над музичним твором

Тема 1. Виконавсько-ціннісний аналіз стилів музичних творів арфового репертуару.

Тема 2. Системність творчості у виконавській інтерпретації.

Самостійна робота: здійснення презентацій на тему виконання одного твору різними еталонними виконавцями

Змістовий модуль 6. Методика формування сценічної стабільності арфіста.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. Профілактика професійних захворювань
2. Підготовка до сценічного виступу.

На підготовку до Атестаційного екзамену - 10 годин самостійної роботи (денна і заочна форма навчання).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейко О.І. Виконавська традиція у контексті інтерпретації змісту музичного твору / О.І.Андрейко // Педагогіка і психологія професійної освіти, № 2. – Львів, 2009. С.206-214.
2. Гумен О. Арфова освіта у Львові: творчо-виконавський діалог // Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін: Зб. Матеріалів Всеукраїнської відкритої науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті А.Ф. Кречківського. – Суми: Вінниченко М.Д., 2011. – С.50-52.
3. Гумен О. До історії арф із колекції українських народних музичних інструментів Музею театрального, музичного та кіномистецтва України // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Український народний музичний інструментарій: історія, теорія і методи дослідження. – К. ДАККиМ, 2009. – С. 183-191.
4. Олійник О.Г. Короткий історичний огляд ансамблевого музикування // Камерні ансамблі для арфи. Програма для вищих навчальних закладів. – К., 1997.
5. Олійник О.Г. Історія становлення і розвитку камерного ансамблю з арфою в складі. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 200 с.
6. Олійник О. Сарматська арфа з території України Студії мистецтвознавчі. Вип. 4. – К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2007. – С.89-97.
7. Полтарєва В.П. Арфа – К.: Музична Україна, 1980. – 59 с. //
8. Полтарєва В.П. Арфа в сучасному симфонічному оркестрі // Методичні рекомендації для студентів оркестрових та композиторських факультетів музичних вузів. К. :РМК М-ва культури України, 1991. – 16 с.
9. Aber Count, A. L. Xavier Désargus [Electronic resource] //Oxford Music Online. Mode of access

http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/44003?q=desargus&search=quick&source=omo_gmo&pos=1&_start=1#firsthit : (Accessed: 30.10.2017).

10. Aber, A. L. Johann Baptist Krumpholtz. Composer and Innovator // American Harp Journal. – 1973. – Vol. 4. – № 2. – P. 7–9.

11. Bochs R. N. Ch. Universal method for the harp New York : C. Fischer, 150 p

12. Cleary M. The invention of the 18-th century: the Harpe organisée and Pedals // American Harp Journal. 2018. No 2. 22–38 pp.

13. Griffiths A. Robert Nicolas Charles
<http://www.adlaimusicpublishers.co.uk/pages/harpists/bochsa.htm>

14. Griffiths A. Elias Parish Alvars (1808-1849) Bochs URL:
<http://www.adlaimusicpublishers.co.uk/pages/harpists/parishalvars.htm>

15. Griffiths A., Rimmer J. Harp. // Grove's Dictionary of Music and Musicians/ London: Macmillan, 1984. – T. 2. – P. 191 – 210

16. Hallo R.M. Erard, Bochs and their impact on harp music-making in Australia (1830–1866): An early history from documents. Adelaide, 2014. 236 p.

17. Lawrence L. Method for the harp : fundamental exercises with illustrations and technical explanations New York : G. Schirmer 1929. 78 p.

18. Lawson, A. A. Johann Baptist Krumpholtz, composer and innovator // American Harp Journal. – 1973. – Vol. 4. – P. 7–9.

19. Libin L. European and American Harps. New York: Metropolitan Museum of Art, 1989. – 16 p.

20. Maydwell, A. Georges and Jacques-Georges Cousineau and the harp in the latter half of the eighteenth century // Studies in Music. 1980. Vol. 14. P. 61–86. 21. Renié H. Méthode complète de harpe. Paris: Alphonse Leduc, 1946. 123 pp. 22. Rensch, R. Harps and Harpists. Bloomington : Indiana University Press, 2007. 363 p.

23. Scimeca M. G. L'arpa nella storia. Bari: U Hoepli, 1938. – 308 s.

24. Zingel H.J. Harfe und Harfenspiel vom Beginn des 16. bis ins zweite Drittel des 18.Jahrhunderts. Halle,VEB Max Niemeyer Verlag,1931. 235 p.
25. Zingel H. J. Harfe, Harfenmusik // Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Kassel-Basel-London: Deutschen Taschenbuch Verlag, 1989. Bnd. 2. S. 1508 – 1586. 1